

CRÒNICA 1986

PATRONAT D'ESTUDIS AUSONENCS

Assemblea General de Socis

El dissabte 12 d'abril, a les 7 de la tarda, es celebrà al Temple Romà, seu social de l'entitat, l'Assemblea General de Socis. Es llegí la memòria d'activitats del 1985, s'aprovaren els comptes, els projectes i els pressuposts, així com la renovació d'alguns càrrecs de la Junta Rectora i les noves quotes (4.000 ptes. per als socis protectors i 2.000 ptes. per als socis numeraris). Al final, en el torn de preguntes i respostes, tingué lloc un viu canvi d'impressions sobre la marxa de l'entitat i la seva connexió amb el Museu i la Biblioteca Episcopal, d'una banda, i amb l'Ajuntament, de l'altra. També es parlà d'un projecte de l'Ajuntament per modificar l'entorn del Temple Romà.

Recital de poesia amorosa llatina

Organitzat conjuntament pel Patronat d'Estudis Ausonencs i per les Joventuts Musicals de Vic, el 20 de juny, a les 10 de la nit, tingué lloc al Temple Romà un recital de poesia amorosa llatina a cura de Joan Maluquer. Els textos de les cançons eren extrets de les obres dels poetes Catul, Horaci, Propèrci, Virgili i Tibul. Els assistents pogueren seguir-los gràcies a un fulletó, editat per a aquesta ocasió, on hi havia els textos originals i la corresponent versió catalana.

Presentació de llibres

El 24 d'octubre es presentà, a la llibreria La Tralla, el volum 28 de la Biblioteca d'Autors Vigatans, obra del canonge Jaume Collell i Bancells, intitulat *Efemèrides dels meus 50 anys de sacerdoti, seguides de El reyet del Taga (novela pòstuma)*. Últim dels volums publicats per la «Gazeta de Vich», fou imprès a Can Pietx el 1938, en plena Guerra Civil, i havia quedat a les golfes d'aquesta impremta fins ara. Recuperat pel Patronat d'Estudis Ausonencs i enquadrat seguint les pautes dels altres volums de la col·lecció, se n'han pogut posar a la venda un nombre limitat d'exemplars. La presentació anà a càrrec de Josep Junyent i Rafart, que posà de relleu sobretot la connexió entre la novel·la *El reyet del Taga* i el poema *Canigó* de Jacint Verdaguer.

Conjuntament amb el Centre d'Iniciatives i Turisme, el Patronat promogué la presentació del llibre *El nuevo Siddhartha*, que es féu a la Galeria d'Art Susany el 18 de desembre i que anà a càrrec d'Esteve Humet.

Nota necrològica

El 8 de setembre morí a Manlleu Mn. Jaume Pladelasala i Roquer, nascut a Falgars feia 73 anys. Havia col·laborat en la nostra revista amb diferents articles, referents especialment a la història de parròquies, entre els anys 1952 i 1960. També morí Mn. Ramon Homs i Canet, el 17 de novembre, a Manresa. Nascut a Gurb 78 anys enrera, s'havia fet càrrec de la crònica musical de la revista des de la seva fundació el 1952 i, a més, de la crònica artística des del 1975. En agraïment als seus serveis, el Patronat l'havia nomenat soci d'honor el 1985. Valguin aquests breus mots per significar el nostre homenatge a ambdós il·lustres socis de l'entitat i col·laboradors de l'«Ausa».

ARQUEOLOGIA

Com cada any, han continuat les excavacions arqueològiques a diversos jaciments de la comarca d'Osona. Destaquem tot seguit els treballs més interessants, amb un resum de les troballes realitzades:

Jaciments de «El Cingle Vermell» i «El Roc del Migdia» (municipi de Vilanova de Sau)

A l'estiu del 1986 ha continuat l'excavació d'aquests jaciments, amb nivells datables del paleolític superior i epipaleolític, per ara els més antics de la comarca. Cal remarcar la troballa, a les darreres campanyes, d'un enterrament en cista, actualment en curs d'anàlisi. Els treballs són dirigits per Jordi Estévez i A. Vila.

Jaciments de «Font de la Vena» i «El Padró» (municipi de Tavertet).

La continuació dels treballs arqueològics al jaciment de Font de la Vena ha permès excavar la totalitat del túmul, ratificant la datació inicial de finals del quart mil·leni. Recordem que a les campanyes anteriors (cf. crònica arqueològica 1985) s'havia delimitat la planta del megàlit i l'estructura tumular.

Simultàniament s'ha començat a excavar el jaciment de «El Padró», situat a poca distància de l'anterior. Es tracta també d'una estructura tumular, però aquesta consta de dues cambres funeràries sobreposades i utilitzades en èpoques diverses. Per ara, hom ha excavat una quarta part del túmul. Datació aproximada: 4.000 aC. L'excavació, dirigida per Walter Cruells, Miquel Molist i Josep Castells, es realitzà pel juliol del 1986.

Jaciment de l'Esquerda (municipi de Les Masies de Roda de Ter).

Entre agost i setembre del 1986 han continuat els treballs d'excavació al jaciment ibèric i medieval de L'Esquerda, dirigits per Imma Ollich i Dolors Buxó. Al sector ibèric hom ha realitzat una excavació en extensió en els camps que hi ha sobre la muralla, localitzant així murs que delimiten estructures corresponents al poblament ibèric. En el primer nivell d'ocupació han aparegut fragments de ceràmica ibèrica a torn i diversos objectes lítics. Entre la fauna cal destacar una banya de cervol adult, de 98 cm. de llarg per 50 cm. d'ample.

Al sector medieval, hom ha excavat la zona compresa entre els dos jubs o cisternes delimitats en campanya anterior, apareixent la continuació del carrer i els murs laterals de nous habitatges medievals. També, al cantó NE, ha aparegut una estructura quadrada, l'excavació de la qual ha demostrat la seva funció com a graner: els murs i el terra eren arrebossats amb argamassa com aïllament; el sòl de roca presenta uns forats o encaixos amb restes de matèria vegetal, que formen possibles compartiments pels diversos tipus de gra; i el que és decisiu: la presència de restes de llavors cremades entre la terra i l'enderroc que cobrien el graner. Les llavors estan actualment en curs d'anàlisi, per tal de delimitar quins tipus de cereals es guardaven en aquest graner. Són clares les implicacions d'aquesta descoberta amb la història de l'alimentació i qüestions de tècniques agràries (relació amb una roda de molí trobada a prop).

Jaciment de «El Casol de Puig Castellet» (municipi de Folgueroles).

Un cop més, durant la primera quinzena del mes de setembre s'ha realitzat una excavació arqueològica al jaciment ibèric del Casol de Puig Castellet, dirigida per la Dra. Mª Dolors Molas i Imma Mestres.

Els objectius marcats han estat l'excavació d'una part del davant i interior de l'àmbit 1, a fi de trobar els seus límits i de comprovar les estructures que en direcció nord s'observen.

Els resultats han posat de manifest en el sector corresponent a la part exterior de l'àmbit 1 de l'existència de murs i parets relacionades amb la fortificació vers el N.E.

L'excavació dels nivells arqueològics ha demostrat que hi ha una continuïtat d'ocupació entre l'àmbit 1 i la seva prolongació fins arribar a una de les parets que el tanca en diagonal.

Jaciment de «Castell de Tona» (municipi de Tona).

Dintre la campanya «estiu-86» organitzada per l'Institut Català de Serveis a la Joventut s'ha portat a terme per segon any un camp de treball d'arqueologia. L'organització i pràctica dels treballs de camp, realitzats entre la segona quinzena del mes de juliol i tot el mes d'agost, l'han dirigida M^a del Mar Espadaler i Antoni Caballé.

Enguany s'ha netejat tot l'interior de l'església romànica de Sant Andreu del Castell, excavada el 1943 per Felip Vall, recuperant d'aquesta manera les tombes antropomorfes excavades a la roca i els límits de la primitiva església del segle IX. També s'ha fet un aixecament planimètric de les restes.

Finalment s'ha acabat la cala de la «Tonda» i delimitat l'antiga rectoria al costat de l'església.

Jaciment de «Castell de Taradell» (municipi de Taradell)

Per tercer any consecutiu s'ha fet una campanya arqueològica al castell medieval de Taradell. Els treballs s'han realitzat entre els dies 20 d'octubre i 3 de novembre, dirigits per la Dra. Imma Ollich i Antoni Caballé.

L'excavació s'ha centrat a tota la meitat est del castell, zona poc coneguda fins

aleshores. La intenció era delimitar les possibles estructures i dependències d'aquesta part del castell per poder programar futures campanyes i tenir una planta completa de la fortificació.

A nivell constructiu s'han localitzat les restes d'una estructura més o menys quadrada i de dimensions reduïdes (1'90 x 2'10 m.), la qual podria tractar-se a nivell d'hipòtesi d'una torre de guaita. La resta del sector est, amb molt poca potència de terra, no presentava res més que restes d'enderrocs de les parets del castell, una gran pedra al mig i fragments de material ceràmic.

Jaciment de «Sant Martí Xic» (municipi de Masies de Voltregà)

Durant les obres de remodelació i embelliment del darrera de l'absis de l'església romànica de Sant Martí Xic, prop del castell de Voltregà, s'han trobat restes òssies. D'aquesta manera s'ha procedit a la realització d'una excavació d'urgència entre els dies 6 i 12 de març, dirigida per Antoni Caballé.

S'han pogut constatar diferents nivells d'enterraments d'època medieval, amb la recuperació de les restes de diferents esquelets i material interessant, com una petxina d'un pelegrí.

*Imma Ollich
Antoni Caballé*

ART

Pintura

En allò que es pot considerar una tendència figurativa o tradicional cal destacar, com a exposicions més interessants celebrades a Vic durant el 1986, les següents: Grup 69, Danés Jordi, Morató Aragonès, Joan Sánchez (pintura naïf), Joan Abelló, Glòria Muñoz, Vives Fierro, Joan Rifà i Sarquella a la Galeria El Carme. Raimon Sunyer, els mestres aquarel·listes Roig Ensenyat i Domènech Soler, Moscardó, Artigau, Serra Llimona, Rafael Duran i Serra de Rivera, amb motiu del desè aniversari, a la Galeria Clariana. Anna Canal i Roca Delpech a la Galeria Susany. La de Jacint Conill, destacable per la coneixença que del pintor té la ciutat, i la de Guillem Fresquet a la Sala d'Art Articolor. Per últim, la primera mostra pictòrica d'hivern, organitzada per la sala d'art Eduard Junyent, depenent de la Caixa de Manlleu i que ha aplegat sis aquarel·listes de renom: Ceferí Olivé, Jordi Baijet, Manuel Bordallo, Josep Gaspar Romero, Martínez Lozano i Emeri Mitjà.

Quant a tendències contemporànics, l'any començà a Articolor amb una mostra de pintures de Viola, artista bàsic en l'estudi de l'avantguarda espanyola de postguerra. Fou un dels components del grup «El Paso». I com a exposició diríem més avançada per a l'ambient artístic de la ciutat, la de Pep Duran i Esteva, realitzada pel febrer al Col·legi d'Aparelladors. Pep Duran és artista molt representatiu de l'art dels nostres dies. Ens oferí uns peculiars espais, no pictòrics però en certa manera tampoc escultòrics, creats amb materials de deixalla i amb objectes d'ús quotidià a l'entorn d'un maniquí que no era altre que el Sr. Carlos, un quiosquer de les Rambles.

I en la mateixa sala d'exposicions, una fonamental mostra, tant per la seva qualitat artística com important per seguir el tarannà de la pintura contemporània a Osona: «Sens femme ni roi ni loi», de Jordi Cano. Una pintura madura, intel·lectualitzada, on es jugava amb una dualitat entre romanticisme i racionalisme, interpretat segons visió de l'artista.

Menció a part mereix la tasca de la Celleria d'Art Vic-2, sala de recent aparició a la ciutat i mitjançant la qual, al llarg de tot l'any, hem anat descobrint la nostra pintura jove contemporània, la que va sorgint de les dues escoles d'art vigatanes o la que camina individualment. Cal remarcar les exposicions de Carles Vergés, gran dibuixant, de Pep Hinojosa, Teresa Costa, Francesc Riubrugent, pintors de marcada línia neo-expressionista o artistes d'altres línies, com Teresa Benet o Marià Dinarès.

Tanmateix, en aquest sentit de donar a conèixer com treballen i en què els més joves artistes, cal situar l'exposició col·lectiva que el mes de maig celebraren, prèvia selecció, els alumnes de l'Escola d'Arts i Oficis. Exposició que respirava els moments actuals de la pintura, plural, eclèctica, plena de revivals, sense un isme que la canalitzi, tot i que es pot dir que predominava un cert expressionisme. Igualment la celebrada al Temple Romà, com a cloenda de curs per als alumnes de l'Escola Municipal de Dibuix. S'aplegà obra d'alumnes des dels set anys i hom pogué contemplar els treballs dels varis tallers especialitzats que van des dels de fang, esmalt, ceràmica, màscara, tapís, pintura i fins i tot vídeo.

El Col·legi d'Aparelladors oferia una doble exposició de dos joves artistes: Manolo Gómez i Antoni Pérez. El primer de pintura violenta i eixordadora, el segon amb dibuixos plens de silencis, coincidint ambdós amb un fort desig de rebelia i protesta mitjançant la pintura. L'Escola d'Arts i Oficis mostrarà a l'octubre les pintures de Josep Comajoan, seleccionat enguany en el Saló de Tardor de Barcelona.

I la Galeria Susany, com cada any des de fa quatre, organitza pel juny un cicle de promoció de joves artistes d'Osona, connectant amb les dues escoles d'art vigatanes. Enguany fou Gemma Arinyó l'afortunada, artista d'una gran facultat plàstica i que fou seleccionada per la V Mostra d'art contemporani català.

Escultura

Enguany no han estat moltes les exposicions dedicades a l'escultura, però si en canvi ha tingut molt de ressò a Vic la col·locació d'escultura contemporània al carrer, duta a terme per l'Ajuntament de Vic amb l'empenta especial de l'alcalde Ramon Montañà. No sense polèmica ciutadana, el juliol es col·locava l'escultura «Osona Mediterrània» a la plaça de la Presó, obra d'Enric Pladevall, escultor vigatà, on en comptes de treballar un volum escultòric únic, optà per establir una relació entre diferents elements com l'aigua, la sorra, el formigó, el ferro, la fusta, etc. Poc abans s'havia col·locat al vestíbul nou de l'Ajuntament la peça, en marbre de Carrara de l'escultor Ballart, al·legòrica al classicisme mediterrani. Obra d'una sola peça, té referències a les ones marines. Per l'octubre al jardí de Can Forcada del carrer Morgades es col·locava una altra escultura en pedra calcària i en forma d'espiral, obra d'Enric Sala, també vigatà, i que fa referència a un impuls vital.

Cal remarcar també tres exposicions: la d'Artur Aldumà a la Galeria Susany,

d'un fascinant classicisme àgil i elàstic; la de Cots Wanguemert a la Celleria d'Art, d'una gran riquesa expressiva; i la de Joan Sugrañes a la Galeria El Carme, conegut escultor vigatà que no obstant això exposava individualment per primera vegada a la ciutat. Una primera figura dins l'escultura clàssica catalana, continuador de la més hegemònia escola d'escultura noucentista.

I no oblidar el pas de dues promeses joves dins l'escultura osonenca, com Pep Domènech a la Celleria d'Art i Ramon Parramon a l'Escola d'Arts i Oficis, també seleccionat pel Saló de Tardor d'enguany. I tampoc oblidar les peces escultòriques de la col·lectiva d'alumnes d'arts i oficis amb obres realment a tenir en compte.

Ceràmica

La ceràmica enguany ha estat excel·lentment representada a la Galeria Susany amb la presència de Josep i Jordi Serra, continuadors de la nissaga iniciada pel pare i avi respectivament, Antoni, i que avui continuen amb una insuperable preparació tècnica i un alt sentit estètic com hom pogué observar en les peces exposades, cent a la bellesa i a la qualitat.

Mostres monogràfiques

L'Escola d'Arts i Oficis fou la promotora, a principis d'any, d'una iniciativa recolzada per l'Ajuntament de Vic consistent en presentar obra de varis artistes osonencs dins un cicle programat en el qual els propis artistes es responsabilitzaven, a més, d'una xerrada sobre la seva obra, exposada a la sala d'exposicions de l'escola. Els objectius de la mostra eren: apropar l'artista al públic, aprofundir en les motivacions de cada artista en relació a la seva obra, situar-la dins el context de l'art actual i que fos un estímul per a nous artistes. Els participants foren: Enric Pladevall, Ernest Altés, Josep Vernis, Enric Sala, Manuel Anglada i Joan Roca Ylla.

També de principis d'any fou una exposició dedicada a la natura morta amb obres que anaven del s. XVII al XX, originals de les escoles napolitanes, francesa, italiana, flamenca i espanyola, amb formes com les de Zurbaran, Van der Hamen, Meléndez, i del nostre segle amb Raurich, Humbert, Roig i Soler, i Pere Pruna. Obres que només es solen veure en museus o en col·leccions privades foren exposades a la Galeria Susany. La mateixa galeria, mesos més tard, va oferir una exposició de Junceda, un dels més importants il·lustradors i dibuixants que ha donat el nostre país. Es recollí un seguit de material, com ara revistes on havia col·laborat (el «Patufet» o el «Cu-cut»), 50 dibuixos originals, alguns dels quals il·lustraven «La ventafocs» o «Les pàgines viscudes» d'en Folch i Torres, i 10 gravats.

Amb motiu del 8 de març, dia de la dona treballadora, el grup de dones d'Osona organitzà al Col·legi d'Aparelladors una exposició consistent en aplegar obra de dones que treballessin en qualsevol matèria artística. Se'n reuniren 23, dels 17 als 70 anys, i les tècniques foren moltes: pintura, ceràmica, fotografia, figurins, tapís, gravat, etc.

«Sis pintors de Lleida» fou una exposició celebrada a l'Escola d'Arts i Oficis. Estava formada per sis pintors de Lleida seleccionats com a més representatius d'una nova generació de pintors lleidatans pels volts dels 25 anys. Exposició on en

general es denotava una fugida d'aquest expressionisme que ha marcat les últimes generacions de joves pintors, per donar ja pas a una certa reacció.

L'exposició sobre el grup «Els vuit» ha estat de les principals d'enguany. «Els vuit», grup que fou cabdal per dinamitzar l'ambient artístic-cultural del Vic de postguerra i que treballà en propostes artístiques avançades per a la ciutat d'aquell moment, mereixia aquesta exposició organitzada per Juli Pérez. Es reuniren una vuitantena d'obres de pintors del grup o d'altres que hi estaven molt relacionats i es dividiren en dues sales, segons cronologia. A l'Escola d'Arts i Oficis obres dels anys 1946 al 1953, de solucions més figuratives, amb els artistes Sala Santoja, Vilà Moncau, Josep Collell, Pere Brugulat, Josep Cortès, Antoni M. Sadurní, i Josep Mª Selva. Al Col·legi d'Aparelladors obres del 1954 al 1958, amb solucions més innovadores i avançades per al moment, com l'abstracció i l'informalisme. Els artistes: Roca Ylla, Vilà Moncau, Brugulat, Selva, Furriols i Bruga-lla.

Mª Àngels Ferrer i Ballester

CULTURA

Les commemoracions no són mai, per elles mateixes, un fet cultural, però hem de convenir que es converteixen sovint en manifestacions de cultura no solament pel contingut del seu programa sinó també per la seva difusió, que va des del fet que es rememora fins una visió actualitzada de les seves conseqüències en l'espai i en el temps. Aquest fet és més palès quan, com aquest any, coincideixen diferents commemoracions que ens endinsen i fan reviure un fet més o menys llunyà d'un interès cultural indubtable.

Seguint el fil d'aquest any 1986, cal remarcar quatre efemèrides que han destacat en la vida cultural de la comarca d'Osona i, entre elles, dues amb una transcendència nacional evident. Són els cent anys del poema Canigó, on destaquen entre altres manifestacions els Col·loquis sobre Verdager iniciats a Vic el dia 2 d'abril amb una conferència de Mn. Joan Bonet i Baltà sobre «*La intervenció del Vaticà en la resolució de la tragèdia de Verdager*», que continuaren a l'Escola Universitària de Mestres d'Osona amb la intervenció de destacats especialistes que exposaren vint-i-dues ponències i que es varen cloure a Barcelona, a l'Institut d'Estudis Catalans, on el professor Joaquim Molas exposà «*Ideologia i èpica de Verdager*». Coincidint amb aquestes mateixes dates s'inaugurà una exposició sobre les edicions de Canigó al Museu Episcopal i es presentà un recull d'articles de Josep Maria de Casacuberta «*Escrips sobre Verdager*», editat conjuntament per l'Institut d'Estudis Catalans, Eumo i Editorial Barcino. Una altra commemoració a destacar ha estat la dels Onze segles del Bisbat de Vic, efemèride escollida com a temàtica de la Festa Anual del Patronat d'Estudis Ausonencs, amb conferència del pare Miquel Batllori sobre «*La contribució de l'Església vigatana a la Catalunya moderna*» i on també cal consignar l'exposició commemorativa instal·lada al Museu Episcopal, la qual recull interessants documents i records d'aquests onze segles.

En un to més local, però no mancat d'interès, trobem el 75è aniversari de la Fundació de la Unió Excursionista de Vic, entitat que ha contribuït a enlairar la

cultura vigatana, sobretot amb la pràctica de l'excursionisme científic, i ja a la fi de l'any apuntem els 75 anys de la fundació a Vic de la sucursal de la Caixa de Pensions, commemoració que ha donat lloc a una molt completa exposició i a un interessant opuscle, «Vic, cent anys d'història: 1851-1950», obra de Ramon Ordeig i Mata.

Els pregons de les festes osonenques han tingut destacades intervencions que s'han mogut entre els interessos locals i la política: Pau Espona en la fira dels Reis de Manlleu; Ramon Montaña en la Festa Major de Prats; Joaquim Ferrer, conseller de Cultura de la Generalitat, al Mercat del Ram de Vic; Joan Guitart, conseller d'Ensenyament, a les festes de l'aplec de la Rosa i el Castell; Josep Maria Ainaud de Lasarte en la Festa Major de Tona; Joan Triadú a la Festa Major de Manlleu i Emili Teixidó a la de Roda de Ter. Cal esmentar, entre els esdeveniments que han tingut ressò, el II Congrés de la Llengua Catalana, que ha donat origen a diferents intervencions en molts llocs d'Osona, i cal citar també el tema astronòmic, concretat pel pas del cometa Halley, essent representatiu d'aquest darrer fet la conferència «Un viatge de 38 anys d'anada i 38 anys de tornada» que pronuncià en els locals de la Caixa de Manlleu Mn. Manuel Serinanel.

L'activitat pedagògica ha centrat manifestacions com el simposi sobre l'ensenyament de les Ciències Naturals organitzat per l'escola de Mestres d'Osona, amb més de 600 participants. Fou un debat obert que estudià els recursos i el material didàctic i comptà amb moltes comunicacions i amb una conferència estel·lar de Paul Croft, del Fiel Studies Council of Shewsbury, sobre el tema «El Treball de camp». La mateixa Escola programà diferents conferències amb temàtica dispersa, com «Astronomia pràctica» per Raimon Reginaldo; «L'observació a l'escola» per Lourdes Molina; «L'educació per la pau» de Rafael Grasa i «L'estudi del medi» per Pilar Bencjan. L'Institut Tècnic de Formació Professional organitzà unes Jornades «Tècnico-culturals 86» amb diferents temes científics, literaris, històrics i sanitaris. El Centre d'Estudis Socials d'Osona destacà amb una taula rodona sobre «Perspectives socials d'Osona» i una conferència de Jordi Casasses sobre «Panorama del Catalanisme». L'Escola d'Arts i Oficis féu un cicle de «Mostres d'Art Contemporani», en el qual intervingueren Enric Pladevall i Enric Sala, escultors, Josep Vernis, pintor, Joan Roca, ceramista, Manuel Anglada, arquitecte, i Jordi Vilardell, dissenyador industrial.

Les conferències que podem anomenar institucionals i ja amb una tradició a la ciutat de Vic, com són la de Sant Raimon de Penyafort que organitza el Col·legi d'Advocats i l'organitzada per la Cambra de Comerç, aportaren conferenciants de prestigi: Francesc Fernández de Villavicencio i Arévalo, president del Consell consultiu de la Generalitat, que desenrotllà el tema «La defensa del ciutadà en la Constitució», i el ministre d'indústria Joan Majó, que parlà d'«Estratègia actual i futura». Seguint en aquesta mateixa línia, la conferència anual commemorativa de Balmes anà a càrrec de Macià Alavedra i la Galeria de Vigatans Il·lustres es veié enriquida amb dos nous personatges: Francesc Pla i Duran, *el Vigatà*, amb perfil biogràfic de Santiago Alcolea, i Lluís Vila i Abadal biografat per Miquel Coll i Alentorn. Altres conferències, com «El general Moragues» per Antoni Pladevall a Tona; «Els Museus locals» per Eulàlia Gener a Centelles; «El Modernisme» per Armand Quintana a Manlleu; «Nacionalisme d'Estat i nacionalisme dels pobles

sense Estat» per Joan Francesc Mira i «L'organització política de la llengua catalana» per Francesc Ferrer, entre altres, centraren l'interès en aquest camp.

Els premis literaris s'adjudicaren així: a Elies Mas de Manlleu el premi Martí Pol per «Camí de Llegeu», a Anton Carrera el Montseny per «Tankas del Montseny» i a la malaguanyada Anna Dodas el premi Amadeu Oller per «Paisatge amb hivern».

Els llibres potsers no han tingut en nombre la importància d'altres anys, però sí una qualitat remarcable. Cal destacar, seguint el treball de les editorials, l'Editorial AUSA de Sabadell, la qual ha publicat en facsimil l'edició del Canigó amb il·lustracions de Junceda que l'Editorial Sala publicà l'any 1945 amb motiu del centenari del naixement del poeta. Ha publicat també una edició molt cuidada de «El meravellós desembarc dels grecs a Empúries», amb pròleg de Maria Àngels Anglada i il·lustracions de Pilarín Bayés. Editorial Eumo ha continuat la seva línia de publicacions en el camp didàctic, on entre altres obres destaca «Summerhill» de A.S. Neil, un clàssic en el món de l'educació i, en el camp d'obres divulgatives, «Les zoocècidies de les plantes a Catalunya» per R. Vilarrúbia i l'obra ja esmentada de Josep Maria de Casacuberta, «Estudis sobre Verdaguer». Pel seu interès vigatà cal anomenar la traducció de l'obra de Paul Freedman «The diocese of Vic» publicada per «Edicions 62» amb el títol «Tradicció i regeneració a la Catalunya medieval», presentada a la llibreria La Tralla per Antoni Pladevall. Finalment, en el camp de publicacions del Patronat d'Estudis Ausonencs és lloable la recuperació del darrer volum de la Biblioteca d'Autors Vigatans «Efemèrides dels meus 50 anys de sacerdoci» i la novel·la curta «El reiet del Taga» de Jaume Collell.

Completa l'aspecte cultural de l'any una panoràmica sobre el món del teatre tan arrelat a Osona, on s'han barrejat com altres vegades el món tradicional i el d'avantguarda amb actuacions de companyies autòctones o foranes. En la primera d'aquestes línies cal remarcar l'actuació dels grups de Vic, Manlleu, Roda de Ter i Sant Quirze de Besora i, en la segona, una àmplia programació per companyies de prestigi que han actuat en tots els indrets de la comarca. Ha reforçat aquestes actuacions la circumstància que els teatres Cirviànum de Torelló i Atlàntida de Vic s'han inclòs en la xarxa de teatres públics. Mereix un esment apart la consolidació del Centre Dramàtic d'Osona, el qual aquest any ha presentat a Vic la seva primera obra «Detall de cossos a la sorra» de Lluís Solà, i també l'organització a Vic de les primeres jornades de debat teatral amb destacada intervenció de Maria Aurèlia Capmany i Feliu Formosa.

Miquel S. Ylla-Català i Genís

METEOROLOGIA

Com l'any passat, oferirem, en aquest resum termomètric, valors numèrics absoluts i mitjans de les màximes i mínimes per aconseguir una valoració significativa més precisa sobre la temperatura de cada mes.

El gener no fou pas un mes dels més freds. Amb tot, la nevada del dia 30 acotxada amb vents huracanats va fer grans estralls a la major part de les nostres regions arrabassant arbres i torres de conduccions elèctriques, gairebé sense precedents.

La màxima del mes fou de 18° el dia 4
 la mínima del mes fou de -5.6° el dia 1
 la mitjana de les màximes 8.5°
 la mitjana de les mínimes -2.17°
 la mitjana de les mitjanes 3.16°
 23 dies sota zero

El febrer, va ser una mica més fred que el gener.

La màxima del mes fou de 16° el dia 23
 la mínima del mes fou de -10.0° el dia 11
 la mitjana de les màximes 7.13°
 la mitjana de les mínimes -2.46°
 la mitjana de les mitjanes 2.31°
 17 dies sota zero

El març, ja fou més agradable.

La màxima del mes fou de 21.0° els dies 28 i 31
 la mínima del mes fou de -1.6° els dies 11 i 26
 la mitjana de les màximes 17.99°
 la mitjana de les mínimes 2.54°
 la mitjana de les mitjanes 8.82°
 5 dies sota zero

L'abril, encara ens donà 4 dies sota zero.

La màxima assolí els 23.4° el dia 30
 la mínima assolí els -3.6° el dia 13
 la mitjana de les màximes 15.34°
 la mitjana de les mínimes 2.57°
 la mitjana de les mitjanes 9.09°

El maig fou ja més falaguer.

La màxima del mes fou de 32.5° el dia 23
 la mínima del mes fou de 4.0° el dia 4 i 30
 la mitjana de les màximes 26.30°
 la mitjana de les mínimes 9.36°
 la mitjana de les mitjanes 17.83°
 cap dia sota zero

El juny vorejà el llindar de la calor.

La màxima assolí els 37° els dies 27 i 28
 la mínima fou de 7.6° el dia 6
 la mitjana de les màximes 28.76°
 la mitjana de les mínimes 12.12°
 la mitjana de les mitjanes 20.44°

El juliol va ser calorós

La màxima va ser de 35.6° el dia 30
 la mínima va ser de 9.5° el dia 19
 la mitjana de les màximes 30.91°
 la mitjana de les mínimes 14.88°
 la mitjana de les mitjanes 22.90°

L'agost sensiblement igual que el juliol.

La màxima de 35.5° el dia 22
 la mínima de 9.0° el dia 29
 la mitjana de les màximes 30.57°
 la mitjana de les mínimes 15.58°
 la mitjana de les mitjanes 22.88°
 gairebé igual que el juliol

Al setembre es deixà sentir la davallada de les temperatures.

La màxima fou de 30.4° el dia 3
 la mínima fou de 7.8° el dia 29
 la mitjana de les màximes 25.99°
 la mitjana de les mínimes 13.69°
 la mitjana de les mitjanes 20.01°

L'octubre es refrescà sensiblement des de l'última dècada.

La màxima és de 25.5° el dia 5
 la mínima és de zero el dia 27
 la mitjana de les màximes 19.95°
 la mitjana de les mínimes 8.76°
 la mitjana de les mitjanes 14.34°

La nota característica del novembre fou de fred.

La màxima va ser de 17.5° el dia 15
 la mínima va ser de -5.0° el dia 29
 la mitjana de les màximes 14.13°
 la mitjana de les mínimes 1.87°
 la mitjana de les mitjanes 8.00°
 9 dies sota zero

El desembre... congelat

La màxima fou de 12.6° el dia 27
 la mínima fou de -8.5° el dia 25
 la mitjana de les màximes 8.38°
 la mitjana de les mínimes -2.46°
 la mitjana de les mitjanes 2.95°
 24 dies sota zero

Amb 6 graus sota zero el dia 31, es podia cantar amb tota justesa: «El desembre congelat, confús se retira»

Les pluges

En el 1985 es varen recollir 452.6 l. metre quadrat i en el 1986 es varen recollir 548,3 l. metre quadrat, això significa un augment de 95 l. de més; amb tot encara no arribem a la mitjana que ens correspon de 600 complets.

L'aigua ens fou repartida així:

Gener	90 litres m ²
Febrer	21 litres m ²
Març	16.6 litres m ²
Abril	50.3 litres m ²
Maig	58.1 litres m ²
Juny	18.1 litres m ²
Juliol	45 litres m ²
Agost	41.6 litres m ²
Setembre	82.9 litres m ²
Octubre	94.2 litres m ²
Novembre	7.3 litres m ²
Desembre	23.2 litres m ²
Total	548.3 litres m ²

No arribem a la mitjana

Manuel Serinanell i Mir

MÚSICA

Un recital Chopin va encetar els concerts de 1986. El dia 11 de febrer Jordi Palomares va demostrar ser un concertista de piano en el millor sentit de la frase.

El dia 23 següent va cantar Maria Remolà amb la col·laboració del pianista J. Benito. Amb grans facultats va programar òpera, clàssics, mestres catalans, i una part dedicada al cubà Lecuona. Els orfeons Atlàntida i Vigatà, conjuntament, van arrodonir l'audició, dirigits pel mestre Coll.

El mes es va cloure amb l'Orquestra de Cambra de l'Escola de Música de Vic oferint Mozart i les Quatre Estacions de Vivaldi. Pere Serra, director i solista, va demostrar la seva personalitat musical.

El 9 de març vam escoltar al guitarrista argentí Hernan Goti (afincat a Osona) en un programa que alternava les actuacions de solista amb el sentit d'acompanyar al flautista J. Puigdollers.

Manel Adarve és un tenor vigatà amb residència a Suïssa i amb la col·laboració de la pianista Montserrat Morral (també vigatana) va cantar amb gran escala els romàntics alemanys i mostres dels més prodigats catalans. Va ser el 15 de març i l'actuació conjunta de la Coral de Castellterçol i Orfeó Vigatà va cloure el concert.

El 28 de març l'Orfeó Vigatà dirigit per Montse Benito va cantar corals de Bach, música religiosa d'ús actual, i l'emotiu *Stabat Mater* propi de la ciutat.

Dins unes jornades dedicades al centenari verdaguerià del Canigó, va actuar la Coral Canigó el 3 d'abril. Tots els textos de mossèn Cinto i un repertori escollit i poc prodigat i de varis estils: corals, veus blanques soles, veus d'home, cor i solistes o cantants amb piano, etc. Vives, V. Mª de Gibert, Alió i altres amb desig de ser escoltats de bell nou. Hem d'esmentar la direcció d'Enriqueta Anglada i B. Camps i els solistes Eulàlia Salbanyà, S. Bardolet i al pianista i també autor J. Baucells.

El 4 d'abril l'Orquestra esmentada va ser dirigida per Francesc Llongueras amb obres de Vivaldi, Bach i Genzmer. Modern aquest darrer, però molt d'acord la nostra opinió amb la seva estètica. En els barrocs van actuar amb convenciment els solistes Palau (flauta), Reguant (clave) i Montero (violí).

Àngels Civit és una bona mezzo que amb la justa col·laboració del pianista Lluís Avendaño ens va fer fruir, el dia 18 d'abril, en escoltar Vivaldi, Soler, Mozart, Berg, Schubert, Mompou i Toldrà.

El 19 d'abril vam contemplar «Elsa de Gabrieli». Espectacle total o art complet? La vida fictícia d'una actriu amb moments de cinema; i la mateixa protagonista està present, cantant i movent-se per l'escena. Totes les facetes en joc de la cantatriu Anna Ricci (acompanyada per piano i altres professors de música que també surten a escena).

El 20 d'abril el bon bariton K. Kùbacher va cantar «El Cant del Cisne» de Schubert. Va presentar, amb traduccions pròpies, el poeta F. Formosa; i va posar el clímax adient el pianista Joan Grimalt. La Coral Èsplai (que porta en X. Bau-rier), amb l'Orfeó Vigatà, van fer el complement del concert.

L'Orquestra de Vic va actuar novament el dia 25 d'abril. Portada per J. Mairdeu, va oferir unes obres de Vivaldi cantades per Joan Cabero amb la traça que sempre l'acompanya; i un concert de Sanmartini per flauta dolça i cordes, reeixint el solista M. Casals.

Fem esment que la ciutat de Vic va ser seu d'unes mostres de Ballet Contemporani i en dies espaiats d'abril i maig van actuar grups de pervindre o més sedimentats i de nivell reconegut. Noms: Lasiti, Mudances, Metro, Taba i Cesc Gelabert.

El Quartet de corda de Radio Pilsen va deixar empremta artística el dia 24 de maig. Un desconegut per a nosaltres, Adam Mica, al costat de Dvorak i Beethoven.

El 27 següent dues joves, Montserrat Ardèvol (guitarrista) i Sira Hernández (pianista).

El dia 30 de maig l'Orquestra de Vic va fer sentir-nos el conjunt i també al violoncelista Lluís Sedó en el concert de Boccherini i el doble concert de Vivaldi actuant en la part violinística en Pere Serra; i el dia 13 de juny el darrer concert de llur cicle amb Händel; un concert de clarinet amb M. Gaspà de solista i el curiós concert per contrabaix de Dittersdorf amb la participació d'E. Rigau.

El dia 20 de juny en Joan Maluquer acompanyat per la seva guitarra va cantar composicions pròpies sobre textos de Càtul, Horaci, Virgili, etc. Una troballa escollir melodies d'aire actual sobre el llatí etern.

El 6 de juliol, i dins la Festa Major, Rafel Subirachs va oferir «Ars Paraphonica». Amb un campanar de fusta ple de campanes i amb teclat, es va ubicar al centre de la plaça Oliba i cinc percussionistes als extrems amb actuacions alternes o conjuntes. Es podria escriure si el fons o la forma...

En arribar a l'estiu hem d'evocar els festivals. Cantonigròs, amb el quart, continua aglutinant gran qualitat. Cançons i Danses del Món reuneix grups admirables, especialment corals de Polònia, Hongria, Bulgària, Iugoslàvia, Grècia i també del nostre país.

Coincidint en els mateixos dies de juliol va celebrar-se el Festival de Vic. El va iniciar el pianista hongarès György Sebok, magistral en Bach i admirable en Beethoven i Mozart. Va seguir l'Orquestra de Cambra de Toulouse. El trio «Barrets Sisters» especialitzades en «Gospels» i «Spirituals». Com que el Festival està vinculat al Curs Internacional de Música, es va programar un concert amb els millors alumnes i el darrer acte amb els professors: Giménez-Atenelle, G. Claret, Ll. Claret i E. Santiago.

També són importants els festivals de Sant Hilari i el dit del Lluçanès.

El dia 14 d'agost, en els jardins d'El Pradell, vam escoltar l'arpista Margarida Arnal en un bon recital; i també va acompanyar la secció femenina de l'Orfeó.

Victòria dels Àngels va donar un complert concert a l'església del Carme. Encetat pel Llibre Vermell a veu sola, va passar pels romàntics alemanys, els mestres catalans i moltes populars, amb la col·laboració del pianista Garcia Morante. Va tenir lloc el dia 14 d'octubre.

El dia 18 següent, al Temple Romà, es va presentar un dúo de guitarres: J. Codina amb J. Mª Mangado i un programa tot de Sor. Interessant i ben resolt.

Tres dies més tard, un excel·lent grup va interpretar música barroca: Eulàlia Salbanyà com a mezzo, i junt a ella C. Arimany a la flauta i A. Romani al clave.

El 4 de novembre, a l'església dels Dolors, una actuació de l'Schola de Cant Gregorià (integrada per 30 sacerdots i portats per Mn. Sabaté) va posar tota la unció i la tècnica pròpies del millor estil gregorià.

Es van celebrar uns dies dedicats als estudiants de música d'Osona, i el dia 7 de novembre un Quartet integrat per professionals barcelonins va interpretar els Quartets per a flauta i corda de Mozart.

El 18 de novembre va actuar el Trio Telemann, compost per veu, clave i oboè barroc, en un programa de Bach, Händel i Vivaldi.

El 22 del mateix mes la soprano M. Puntí va oferir un recital curull de mèrits; amb el pianista Garcia Morante, ens va deleitar amb clàssics, romàntics, moderns i els de més nom de Catalunya. També va intervenir l'Orfeó vigatà dirigit per A. Coll.

El 2 de desembre hi va haver Concert per a dos Clavecins. Madrona Elias i J. Reguant. Un exemple de virtuositat instrumental i compenetració mútua i vers els autors Bach i Mozart.

El diumenge abans de Nadal l'Orquestra de Vic va fer una audició amb obres

del repertori programat durant la temporada i la «Suite per violoncel i Cordes» de Couperin. El director va ser Benet Camps.

El 23 de desembre una bona actuació de la Coral Canigó. Remarquem la composició de Britten, «A Ceremony Of Carols» per a cor, solistes i piano. Continuant amb un reguitzell de nades, molt ben portat tot el concert per Enriqueta Anglada.

La pròpia nit del dia 25 l'Orfeó va oferir el Tradicional Concert de Nadal. Sota la direcció d'A. Coll, amb les populars de molts països. Melodies addients per evocar la diada nadalenca.

Per no repetir, diem ara que els concerts d'Orquestra van tenir lloc al Teatre Atlàntida, i el darrer a l'església de l'Hospital. Quan va intervenir l'Orfeó, sempre era en el seu auditori; i els grups de solista o trio van iniciar-se a l'auditori R. d'Abadal i més endavant es van ubicar al Casino de Vic.

Pere Bañón i Castells

ORNITOLOGIA

L'any 1986 ha estat un any de força activitat ornitològica en tots els seus camps.

En els camps de la divulgació s'ha publicat el pòster «Ocells d'Osona II» i s'ha col·laborat en la revista «L'espiga» amb un escrit d'ocells en cada número. També s'ha col·laborat en el «Saló de la infància i la joventut», on la quitxalla va construir més de dues-centes caixes-niu. En la mostra cultural del Mercat del Ram s'estigué present per mitjà d'una exposició de fotografies i treballs i de la construcció de cent-cinquanta caixes-niu. S'han montat exposicions també a Manlleu, Calldetenes i Torelló.

Una altra activitat divulgativa foren uns cursets d'ornitologia en deu escoles d'Osona (Calldetenes, Malla, Olost, Prats de Lluçanès, Sant Bartomeu del Grau, Santa Eugènia de Berga, Santa Eulàlia de Riuprimer, Vilanova de Sau i en dues de Vic). El Comitè de la Natura de la VI Vegueria va organitzar un cursset de natura i l'Escola de Natura de la Vola va organitzar un cursset d'ornitologia per a mestres.

A la primera quinzena de juliol tingueren lloc els primers camps de treball organitzats a Calldetenes pel Departament de Joventut de la Generalitat de Catalunya. En aquests camps es va donar a 20 joves una noció dels ocells més comuns a Osona i es varen controlar les aproximadament 1.000 caixes-niu posades a la comarca, on s'anellaren més de 500 polls. Això va estar inclòs dintre la campanya de protecció d'ocells insectívors, en la qual s'anellaren 2.190 polls de 27 espècies diferents, dels quals 1868 varen néixer en caixes-niu.

Un altre aspecte dins del camp de la protecció va ser la recuperació i reintegració d'uns quants ocells a la natura.

S'ha iniciat durant el 1986 la preparació d'un llibre dels ocells d'Osona amb la intenció de fer una publicació exhaustiva i rigurosament científica. Hi tenim com-

provades més de 200 espècies d'ocells en la nostra comarca, així com molta informació fenològica i de cria, tot inèdit i de primera mà.

La tasca fonamental del Grup d'Anellament Calldetenes-Osona és l'estudi pràctic dels ocells d'Osona, a la qual dedica 52 caps de setmana a l'any, en la majoria dels quals s'anella intensivament. Una part d'aquests caps de setmana, però, es dedica a les prospeccions, sobretot als rius. La més àmplia del 1986 va ser feta durant cinc dies, de l'11 al 15 de setembre, al llarg del riu Ter, des d'Ull de Ter fins al mar, on vàrem veure 112 espècies diferents.

Joan Aymerich i Isern